

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 500/2011-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. novembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť B., a. s., B., zastúpenej advokátkou JUDr. M. M., B., pre namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 92/2011-159 zo 14. júla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2011 doručená sťažnosť B., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. M. M., B., pre namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Cdo 92/2011-159 zo 14. júla 2011.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

«... Sťažovateľ ako účastník súdneho sporu s Mestskou časťou B. čelí žalobe o vypratanie časti nehnuteľností – všetkých parkovacích miest nachádzajúcich sa v Mestskej časti B., zdržanie sa užívania nehnuteľností, vrátane poskytovania parkovacích služieb za odplatu, realizácie dopravného značenia, umiestňovania dopravných zariadení, vykonávania letnej, zimnej a ďalšej bežnej údržby, odstránenie z nehnuteľností na vlastné náklady zvislé dopravné značky, dodatkové značky, informačné tabule, dopravné zariadenia, najmä stĺpiky, rampy, závary, dočasné búdky a iné technické zariadenia.

Sťažovateľ v priebehu tohto konania navrhol prerušiť konanie z dôvodu, že na Okresnom súde Bratislava I. prebiehajú súdne spory (spis. zn.: 26 C 44/2009 a 27 Cb 193/2010), predmetom ktorých je riešenie otázky platnosti alebo neplatnosti tej istej Nájomnej zmluvy 72/05, ktorá je podstatná aj pri rozhodovaní v hore uvedenom súdnom spore.

Okresný súd Bratislava I. uznesením spis. zn.: 12 C 275/2009-119 návrh na prerušenie konania zamietol prakticky bez akéhokoľvek zmysluplného odôvodnenia.

Proti tomuto uzneseniu podal dňa 3. 1. 2011 sťažovateľ odvolanie na Krajský súd v Bratislave.

Na základe tohto odvolania vydal Krajský súd v Bratislave (ďalej len odvolací súd) uznesenie spis. zn.: 3 Co 62/2011, ktorým konanie prerušil. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že síce konajúci súd si môže predbežnú otázku vyriešiť sám, ale spoločenský záujem na zachovaní jednotnosti rozhodovacej činnosti súdov ako imanentného znaku právneho štátu vedie k tomu, že súd pokiaľ už o takejto predbežnej otázke prebieha konanie pred súdom, spravidla konanie preruší a vyčká na rozhodnutie tohto súdu, pričom z jeho rozhodnutia vo svojom ďalšom konaní vychádza. Nevyhnutným predpokladom pre postup v zmysle ust. § 109 ods. 2 písm. c) OSP a teda preto, aby súd bez toho, aby urobil iné vhodné opatrenia, prerušil konanie je, že v inom prebiehajúcim konaní sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre jeho rozhodnutie, keď dôvod prerušenia konania tu spočíva najmä v zachovaní zásady hospodárnosti konania.

Proti tomuto rozhodnutiu podala Mestská časť B. dovolanie.

Na základe tohto dovolania vydal Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len dovolací súd) uznesenie spis. zn.: 3 Cdo 92/2011-159, ktorým uznesenie odvolacieho súdu

spis. zn.: 3 Co 62/2011 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že odvolací súd v uznesení vec nesprávne právne posúdil. Vo svojom odôvodnení dokonca konštatoval, že riešením predbežnej otázky Okresným súdom Bratislava I. v konaní o vypratani časti nehnuteľností je žiaduce aj z ohľadom na tú skutočnosť, že v žiadnom z konaní nie sú súdy v štádiu pred vyhlásením meritórneho rozhodnutia, ktoré by bolo v zmysle § 159 ods. 2 OSP záväzné pre súdy v iných konaniach. „K argumentácii odvolacieho súdu o potrebe zachovania jednotnosti rozhodovania súdov dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že táto argumentácia by prichádzala do úvahy a bola opodstatnená práve v prípade, ak by v niektorom z konaní bolo možné reálne očakávať v krátkom čase vydanie meritórneho rozhodnutia.“ V ďalšom dovolací súd konštatuje, že prerušenie konania nie je najvhodnejším opatrením súdu, pretože ochrana práv účastníkov by sa mohla reálne naplňať až po právoplatnom skončení konaní o určovacej žalobe...»

Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd uznesením č. k. 3 Cdo 92/2011-159 zo 14. júla 2011 porušil jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že najvyšší súd v rámci dovolacieho konania zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 62/2011-135 z 28. februára 2011, ktorým bolo konanie vedené na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 275/2009 prerušené do právoplatného skončenia konaní vedených na okresnom súde pod sp. zn. 26 C 44/2009 a sp. zn. 27 Cb 193/2010. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd uprednostňuje zásadu rýchlosti súdneho konania pred zásadou spravodlivosti súdneho procesu. Podľa jej názoru konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 275/2009 malo byť prerušené do právoplatného skončenia konaní vedených na okresnom súde pod sp. zn. 26 C 44/2009 a sp. zn. 27 Cb 193/2010, keďže v týchto konaniach sa rozhoduje o prejudiciálnej otázke, ktorá má význam pre konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 275/2009.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa B. a. s., B. na spravodlivé súdne konanie uvedené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 92/2011 porušené bolo.

2. Sťažovateľovi B. a. s., B. priznáva náhradu trov konania vo výške 261,82 € (dva úkony právnej pomoci á 123,50 € - prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti a 2x režijný paušál á 7,41 €).“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 175/03).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00).

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu ústavné právo na súdnu ochranu však neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom, teda za

porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02).

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 209/04, III. ÚS 206/06, III. ÚS 78/07). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

Ťažiskovým dôvodom, pre ktorý považuje sťažovateľka namietané uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 92/2011-159 zo 14. júla 2011 za arbitrárne, resp. zjavne neodôvodnené, je to, že najvyšší súd vec po právnej stránke nesprávne posúdil. Podľa názoru sťažovateľky konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 275/2009 malo byť prerušené do právoplatného skončenia konaní vedených na okresnom súde pod sp. zn. 26 C 44/2009 a sp. zn. 27 Cb 193/2010 vzhľadom na to, že v týchto konaniach sa rozhoduje o prejudiciálnej otázke (otázka platnosti nájomnej zmluvy), ktorá má význam pre konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 275/2009. V dôsledku toho došlo podľa názoru sťažovateľky k situácii, že najvyšší súd preferuje zásadu rýchlosti súdneho konania na úkor zásady spravodlivého súdneho konania.

Ústavný súd preskúmal uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 92/2011-159 zo 14. júla 2011 a zistil, že námietky sťažovateľky nie sú opodstatnené. V danom prípade najvyšší súd rozhodujúc o mimoriadnom opravnom prostriedku vyslovil svoj právny názor

a vysvetlil dôvody svojho rozhodnutia, prečo uznesenie odvolacieho súdu o prerušení konania zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia č. k. 3 Cdo 92/2011-159 zo 14. júla 2011 okrem iného uviedol:

„... Podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O. s. p. pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takéto konanie podnet.

Vyššie citované zákonné ustanovenie upravuje tzv. fakultatívne prerušenie konania, to znamená prerušenie konania, ktoré nie je pre samotné konanie nevyhnutné. Predmetné ustanovenie dopadá na procesné situácie, v ktorých súd môže konanie prerušiť, no nemusí tak urobiť. Prerušenie konania je tu na úvahe vec prejednávajúceho súdu a je upravené len ako procesná možnosť tohto súdu, nie však ako jeho povinnosť. Súd má najskôr zvážiť možnosť iných vhodných opatrení a až keď tieto zlyhajú, môže konanie prerušiť. Výber vhodného opatrenia (napríklad spojenie vecí, prerušenie konania, vyriešenie predbežnej otázky) slúžiaceho účelu racionálnej organizácie postupu pri vedení príslušného konania má súd podriadiť aj zákonnej požiadavke rýchlej a účinnej ochrany práv účastníkov v súdnom konaní (§ 6 O. s. p.) a spomedzi viacerých opatrení použiť to, ktorým sa ochrana práv účastníkov konania zabezpečí čo najrýchlejšie a najúčinnejšie. Rozhodujúcim hľadiskom je hospodárnosť konania, s prihliadnutím na ktorú prerušenie konania predstavuje vo všeobecnosti skôr výnimku ako pravidlo.

Ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c/ O. s. p. musia súdy vykladať a uplatňovať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky (čl. 152 ods. 4). Zo žiadneho ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky nemožno vyvodit', že prerušením konania jeho účastník stráca právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Všeobecný súd sa pri uplatňovaní procesného postupu podľa ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku preto musí spravovať aj požiadavkou, ktorá je zakotvená v tomto článku Ústavy Slovenskej republiky a ktorá ukladá povinnosť prijať príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (viď Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 21/2000).

V danom prípade nebolo v konaniach o určenie neplatnosti Nájomnej zmluvy vedených na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 26 C 44/2009 a sp. zn. 27 Cb 193/2010 meritórne rozhodnuté, a preto si súd v tomto konaní (sp. zn. 12 C 275/2009) môže samostatne vyriešiť ako tzv. predbežnú otázku, právnu otázku platnosti alebo neplatnosti Nájomnej zmluvy. Riešenie tejto právnej otázky prostredníctvom predbežnej otázky je žiaducim aj s ohľadom na skutočnosť, že v žiadnom z vyššie uvedených konaní nie sú súdy v štádiu pred vyhlásením meritórneho rozhodnutia, ktoré by bolo v zmysle § 159 ods. 2 O. s. p. záväzné pre súdy v iných konaniach. K argumentácii odvolacieho súdu o potrebe zachovania jednotnosti rozhodovania súdov dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že táto argumentácia by prichádzala do úvahy a bola opodstatnená práve v prípade, ak by v niektorom z konaní (sp. zn. 26 C 44/2009 alebo sp. zn. 27 Cb 193/2010) bolo možné reálne očakávať v krátkom čase vydanie meritórneho rozhodnutia; o tento prípad však v prejednávanej veci nejde, práve naopak možno reálne očakávať zastavenie konania sp. zn. 26 C 44/2009. I keď v ďalšom konaní sp. zn. 27 Cb 193/2010 sa tiež rieši otázka neplatnosti Nájomnej zmluvy, dovolací súd poukazuje na to, že súd bude môcť pristúpiť k posúdeniu tejto otázky až po preskúmaní naplnenia procesných podmienok prípustnosti konania o určovacej žalobe a zistení, že na požadovanom určení neplatnosti existuje na strane žalujúcej naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c/ O. s. p. Za danej procesnej situácie, ak konania sp. zn. 26 C 44/2009 a sp. zn. 27 Cb 193/2010 sú vo svojej počiatočnej fáze, pričom možno reálne očakávať zastavenie konania sp. zn. 26 C 44/2009 z dôvodu späťvzatia žaloby, nie je prerušenie konania až do ich právoplatného skončenia najvhodnejším opatrením súdu v porovnaní s inými prípustnými opatreniami (vyriešenie tzv. predbežnej otázky), ba naopak najzdĺhhavejším opatrením v postupe súdu pri vedení konania, pretože ochrana práv účastníkov tohto konania by sa mohla začať reálne naplňať až po právoplatnom skončení konaní o určovacej žalobe.

Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení, pretože odvolací súd vo svojom rozhodnutí o prerušení konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O. s. p. nedostatočne zohľadnil požiadavku rýchlej a účinnej ochrany práv účastníkov konania vyplývajúcu z § 6 O. s. p. ako i možnosť iného procesného opatrenia týkajúceho sa vedenia tohto súdneho konania.

Kedže žalobca procesne prípustným dovolaním dôvodne napadol uznesenie odvolacieho súdu, ktoré spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie (§ 243b O. s. p.)... “

Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že jeho odôvodnenie je dostatočné a zrozumiteľné. Najvyšší súd podľa ústavného súdu dostačujúco vysvetlil, prečo považuje právny názor krajského súdu prezentovaný v jeho uznesení za nesprávny, pričom závery najvyššieho súdu možno považovať z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné.

Pretože namietané rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho súdu.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojim vlastným. V konečnom dôsledku ústavný súd nie je opravným súdom skutkových omylov a právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom v okolnostiach daného prípadu by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetná interpretácia týchto právnych predpisov najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje.

S poukazom na to, že obsahom základného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. novembra 2011